

ΤΙΤΛΟΣ: Τα έγχορδα/χορδόφωνα μουσικά όργανα: παραγωγή ήχου και ο ρόλος τους στην κοινωνία

Μαίη Κοκκίδου: «Τα έγχορδα μουσικά όργανα»

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 45΄

ΤΑΞΗ/ΤΑΞΕΙΣ: Β΄ - Δ΄ Δημοτικού

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Οι μαθητές θα:

- γνωρίσουν ποικίλα έγχορδα μουσικά όργανα
- ταξινομήσουν τα έγχορδα όργανα ανάλογα με τον τρόπο παραγωγής του ήχου
- μάθουν πώς ονομάζονται τα βασικά μέρη των έγχορδων οργάνων (ηχείο, κλειδιά κοκ.)
- αντιληφθούν το ρόλο των μουσικών οργάνων στη ζωή του ανθρώπου

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ:

- CD player
- Δίσκοι ακτίνας με μουσικά παραδείγματα στα οποία διακρίνεται καθαρά ο ήχος συγκεκριμένων έγχορδων μουσικών οργάνων
- Καρτέλες με εικόνες έγχορδων μουσικών οργάνων
- Εικόνα με το εσωτερικό της κατασκευής ενός πιάνου
- Δίσκοι ακτίνας ή κασέτες με ηχητικά/μουσικά παραδείγματα από έγχορδα όργανα

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

- Ο διδάσκων/η διδάσκουσα ζητά από τους μαθητές να αναφέρουν όσα έγχορδα μουσικά όργανα γνωρίζουν και τα καταγράφει στον πίνακα. Στη συνέχεια, δείχνει καρτέλες με τις εικόνες έγχορδων μουσικών οργάνων που δεν ανέφεραν οι μαθητές και τους ρωτά αν γνωρίζουν τα ονόματά τους. Κατόπιν, συμπληρώνει τη στήλη του πίνακα με τα έγχορδα μουσικά όργανα και προτείνει το εναλλακτικό όρο «χορδόφωνα» για τη συγκεκριμένη κατηγορία μουσικών οργάνων. Τέλος, ωθεί τους μαθητές να χωρίσουν τα έγχορδα όργανα σε δύο ομάδες και να προβάλλουν το σκεπτικό τους για αυτή την κατηγοριοποίηση. Έτσι, μπορούν να προκύψουν οι κατηγορίες των έγχορδων με δοξάρι και των έγχορδων νυκτών, οι κατηγορίες των έγχορδων της ορχήστρας και των παραδοσιακών έγχορδων οργάνων, οι κατηγορίες των ηλεκτρικών έγχορδων σε αντίθεση με αυτά που δεν χρησιμοποιούν τέτοιου είδους υποστήριξη και οι κατηγορίες των έγχορδων που οι μουσικοί που παίζουν είναι καθισμένοι και αυτών που οι μουσικοί είναι όρθιοι, αλλά και άλλες υποκατηγορίες (π.χ. το βιολί μπορεί να ταξινομηθεί και στα έγχορδα της ορχήστρας και στα παραδοσιακά έγχορδα, ο κιθαρίστας μπορεί να παίζει τόσο καθιστός όσο και όρθιος).

- Ο διδάσκων/ η διδάσκουσα αναφέρει στους μαθητές την περίπτωση του πιάνου και τους ρωτά αν πιστεύουν ότι το πιάνο πρέπει να εντάσσεται στα έγχορδα όργανα. Οι μαθητές συζητούν και λένε τις απόψεις τους.
- Οι μαθητές παρατηρούν και σχολιάζουν μία εικόνα στην οποία διακρίνεται καθαρά το εσωτερικό μέρος του πιάνου και προσπαθούν να υπολογίσουν τον αριθμό των χορδών.
- Ο διδάσκων/η διδάσκουσα δείχνει ένα έγχορδο μουσικό όργανο (π.χ. κιθάρα, βιολί) και βοηθά τους μαθητές να διακρίνουν τα βασικά μέρη (ηχείο, κλειδιά, χορδές κα.) αυτού και να μάθουν πώς ονομάζονται. Κατόπιν ωθεί τους μαθητές να αναγνωρίσουν τα αντίστοιχα μέρη σε ένα άλλο έγχορδο όργανο, είτε πραγματικό είτε από εικόνα.
- Οι μαθητές ακούνε προσεχτικά μουσικά/ηχητικά παραδείγματα από έγχορδα όργανα και προσπαθούν να αναγνωρίσουν την ηχητική πηγή. Αν δυσκολεύονται, ο διδάσκων/η διδάσκουσα για να τους βοηθήσουν, δίνουν κάποιες πληροφορίες που μπορεί να αφορούν στο μέγεθος του οργάνου, στο σχήμα του, στον αριθμό των χορδών, στο αρχικό γράμμα του ονόματός του, στον αριθμό των συλλαβών του ονόματός του κ.ο.κ. Σ' αυτά τα μουσικά παραδείγματα είναι καλό να υπάρχει ποικιλία, δηλαδή να συμπεριληφθούν παραδείγματα από παραδοσιακή μουσική (π.χ. παραδοσιακό βιολί, σαντούρι), από ποπ και ροκ μουσική (π.χ. ηλεκτρική κιθάρα) και από τζαζ (μπάσο).
- Ο διδάσκων/ η διδάσκουσα προκαλεί συζήτηση για το ρόλο των έγχορδων οργάνων στη ζωή μας και συγκεκριμένα τους ζητά να στοχαστούν πώς θα ήταν η ζωή μας αν δεν υπήρχαν τα έγχορδα όργανα: πώς θα ήταν τα πανηγύρια μας, η διασκέδασή μας, το γλέντι του γάμου, οι καντάδες, οι συναυλίες ροκ μουσικής κ.α. Ακόμα, είναι καλό οι μαθητές να προβληματιστούν για τους λόγους που ώθησαν τον άνθρωπο να κατασκευάσει τα πρώτα έγχορδα όργανα. Σε αυτό το πλαίσιο, ο διδάσκων/ η διδάσκουσα πρέπει να τονίσει ότι τα όλα τα μουσικά όργανα αποτελούν εφευρέσεις, οι οποίες εξελίχθηκαν σταδιακά σε σημαντικό βαθμό.
- Οι μαθητές μπορούν να ζωγραφίσουν, με υλικά της επιλογής τους, το έγχορδο όργανο που τους έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση ή να προσπαθήσουν να κατασκευάσουν ένα «έγχορδο όργανο».

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: Χορδόφωνα όργανα, έγχορδα νυκτά, έγχορδα με δοξάρι, ηχείο, κλειδιά, χορδές, καβαλάρης, χορδοδέτης, ταστιέρα, τάστο, ονόματα διαφόρων έγχορδων οργάνων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Ο διδάσκων/Η διδάσκουσα μπορεί να αξιολογήσει:

- αν οι μαθητές εξοικειώθηκαν με τα ονόματα ποικίλων έγχορδων μουσικών οργάνων
- αν οι μαθητές έμαθαν τα βασικά μέρη των έγχορδων μουσικών οργάνων
- αν οι μαθητές διακρίνουν και αναγνωρίζουν τον ήχο ποικίλων έγχορδων οργάνων
- αν οι μαθητές ευαισθητοποιήθηκαν ως προς το ρόλο των μουσικών οργάνων, και γενικότερα της μουσικής, στη ζωή του ανθρώπου

ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ:

- Το σχέδιο αυτού του μαθήματος μπορεί να αποτελέσει βάση για άλλα μαθήματα γνωριμίας με τις οικογένειες των μουσικών οργάνων.
- Ο διδάσκων/ η διδάσκουσα μπορεί να προγραμματίσει επίσκεψη σε κάποιο ωδείο ώστε οι μαθητές να έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν καθηγητές και μαθητές έγχορδων οργάνων ή ακόμα και να παρακολουθήσουν κάποιο μάθημα.
- Ο διδάσκων/ η διδάσκουσα μπορούν να φέρουν στην τάξη εικόνες από έγχορδα όργανα των αρχαίων Ελλήνων. Οι μαθητές θα τα συγκρίνουν με τα έγχορδα της εποχής μας και θα διαπιστώσουν ομοιότητες, διαφορές αλλά και την εξέλιξη των οργάνων.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ:

- Γλώσσα: οι μαθητές αναφέρουν την ιδιότητα του μουσικού που παίζει ένα συγκεκριμένο έγχορδο μουσικό όργανο. Για παράδειγμα: βιολί → βιολονίστας, κιθάρα → κιθαρίστας, λύρα → λυράρης, μπουζούκι → μπουζουξής κοκ.
- Μαθηματικά: οι μαθητές ομαδοποιούν τα έγχορδα όργανα ανάλογα με τον αριθμό των χορδών τους και εντοπίζουν το σύνολο με τα περισσότερα μέλη. Ειδικό ενδιαφέρον θα έχει ο υπολογισμός των χορδών του πιάνου.
- Μεγάλοι εφευρέτες: οι μαθητές μπορούν να γνωρίσουν κάποιες σημαντικές εφευρέσεις που σημάδεψαν την ανθρώπινη ιστορία. Ακόμα, μπορούν να σκεφτούν ποια εφεύρεση θα ήταν σημαντική για το μέλλον της ανθρωπότητας.